

Wonen in een nieuwe bollenstreek

Ik ben Bram Verhave, en ik ben secretaris van Stichting Bollenboos. Bollenboos bestaat nu zo'n 12 jaar en bestaat uit burgers uit de gemeente Westerveld in Drenthe die zich zorgen maken over de nadelige gevolgen van de chemische bestrijdingsmiddelen die in de intensieve landbouw gebruikt worden. Het gaat ons met name om de teelt de bloembollen, specifiek de teelt van lelies. De lelieteelt is een relatieve nieuwkomer in onze gebieden en naast de belasting die de teelt vormt voor landschap en milieu valt ons met name het zeer overvloedige gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen op een heel negatieve manier op. Leliebollenteelt vergt de meeste chemische bestrijdingsmiddelen van alle vollegrondsteelten in Nederland. U kunt zich onze ontzetting, als omwonenden van deze leliebollenpercelen, waarschijnlijk wel voorstellen.

Wat doet stichting Bollenboos aan de schadelijke leliebollenteelt: inventariseren leliebollenvelden in Westerveld

Een belangrijk onderdeel van onze taak is het in kaart brengen van de omvang van het leliebollenprobleem in onze woonomgeving. Daartoe maken we jaarlijks kaarten van onze gemeente waarop staat aangegeven waar de leliebollenteelt plaatsvindt. We benadrukken daarbij de velden die rondom bewoning zijn gelokaliseerd en de leliebollenvelden die zich midden in onze nationale parken bevinden. We confronteren de lokale, regionale en zelfs nationale overheden met onze data en houden hen een spiegel voor, zodat zij zich de taak die hier voor hen is weggelegd beter zullen realiseren.

Grensoverschrijdend gedrag

In de loop van de afgelopen 12 jaar stellen we vast dat het aantal voor lelieteelt gebruikte hectares landbouwgrond in onze gemeente behoorlijk toeneemt. Ze liggen naast bewoning, in en naast natuurgebieden, naast scholen en zorgcomplexen, op waterwingebieden, in de nabijheid van nabijgelegen waterlopen. Noem maar op. De leliebollenteelt, die toch vele malen belastender is voor mens en milieu dan vrijwel iedere andere vollegrondsteelt, wordt beschouwd als normaal landbouwkundig gebruik. Het mag overal. Helaas is, naast deze aan de teelt inherente problemen, ook nogal eens sprake van overschrijdend gedrag van lelietelers. Er wordt gespoten met chemische bestrijdingsmiddelen bij te harde wind, spoelplaatsen zijn niet conform regelgeving ingericht en belasten het grondwater met chemische bestrijdingsmiddelen, telers vertonen intimiderend gedrag jegens omwonenden die kritische vragen stellen in verband met hun gezondheid en die van hun kinderen. De aangewezen autoriteiten blijken niet altijd in staat of zijn niet van zins om hierbij in te grijpen. Al met al heeft de leliebollenteelt een behoorlijke impact op de leefomstandigheden in het landelijk gebied.

ADHD

Die leefomstandigheden worden heel concreet bepaald door de mate waarin je je gezondheid beschermd weet in jouw omgeving. Die gezondheid wordt bedreigd door het gebruik van de chemische bestrijdingsmiddelen. Deskundigen zoals toxicoloog prof. Van den Berg en kinderarts prof. Sauer spreken over het ontwikkelen van aandoeningen als ADHD, overgewicht, de ziekte van Parkinson, vruchtbaarheidsproblemen na de blootstelling aan chemische bestrijdingsmiddelen. Die middelen worden in een potentieel gevaarlijke cocktail uitgestort over mensen die in de omgeving van bollenvelden wonen. Gevolgen daarvan openbaren zich zelden direct en worden bovendien niet altijd gekoppeld aan de chemische bestrijdingsmiddelen. Op lange termijn ontwikkel je misschien voornoemde ziekten zonder dat de oorzaak ooit aan het licht komt.

Wij willen dat het voorzorgsbeginsel in acht wordt genomen en geen middelen worden toegestaan voordat duidelijk is geworden wat de effecten zijn op nietsvermoedende burgers die in de buurt van deze teelten wonen.

We laten ons horen!

Wij proberen via verschillende wegen deze problematiek onder de aandacht te brengen, de lokale politiek, de landelijke politiek, we spreken ons uit in de media, en proberen mee te denken in de gemeente om te komen tot werkbare situaties etc. en dat heeft er nu toe geleid dat we dit landelijk meldpunt openen. Geweldig!

Vorige maand kwam Esther Ouwehand van de Partij voor de Dieren bij ons op bezoek in Diever, om kennis te maken en te spreken over de overlast van bestrijdingsmiddelen, en toen werd al snel duidelijk dat de discussies die over de middelen worden gevoerd in Den Haag in de praktijk heel anders beleefd worden. Als er een veld naast je woning wordt bewerkt voor intensieve teelt, en je ruikt vreemde geuren, je ziet die vele trekkers hun ladingen gif sproeien over het land, en je maakt je zorgen, je hebt vragen, dan is er nu geen adres waar je je zorgen, vragen, klachten kan deponeren. Wel zijn er enkele officiële kanalen om klachten te uiten, maar die zijn weer te generiek, daar komen de klachten in een bureaucratische molen, die geen reactie geeft. Stichting Bollenboos heeft afgelopen jaren wekelijks meerdere telefoontjes gekregen uit heel Nederland met de meest uiteenlopende vragen, klachten, bezorgdheden, etc.

Het meldpunt is een platform om zaken kenbaar te maken zoals:

- er wordt gespoten met windkracht 3 mag dat?
- Er worden lelies geteeld in waterwingebieden, kan dat?
- Ik weet niet of ik mijn groente uit de tuin kan eten
- het plezier in het buiten wonen wordt vergald als ik iedere week drie keer verplicht binnen moet zitten
- ik stuur brieven naar de burgemeester, en krijg geen antwoord over mijn vragen
- mijn camping verliest klanten door naastgelegen bloembollenteelt, waar kan ik deze schade verhalen?
- Ik woon naast een bollenboer en ik zie dat daar spoelwater wordt geloosd in de sloot, mag dat?
- Mijn oude ouders zijn zwaar vermagerd sinds er bollen naast hun huis worden geteeld, heeft dat met elkaar te maken
- ik vraag mijn kleinkinderen niet meer te logeren, zolang de bollen naast ons staan.
- Mogen mijn kinderen nog in de zandbak spelen?
- De tuin is opgehoogd met spoelgrond, mag dat,
- in mijn tuin zijn de planten doodgegaan na bespuitingen van de buurman, kan ik wat doen?
- waarom zijn er geen regels over intensieve teelt pal op natuurgebieden?
- Moet ik de was binnenhalen als de spuitrekker langskomt?
- Etc.

Wij zijn dan ook blij, en ook wel trots, dat de Partij voor de Dieren deze klachtenstroom heeft herkend en heeft voorgesteld om samen met Bollenboos dit landelijk meldpunt te starten. Het is niet meer dan terecht dat deze klachten vanaf nu duidelijk worden gehoord in Den Haag, want de vraag van wie het landelijk gebied is moet beter worden beantwoord. Het is een vraag die niet door de lokale en provinciale politici wordt opgelost.

Het kan niet zo zijn dat er nu door enkele individuen flinke winsten worden geboekt, terwijl hele buurten en wijken, campingbazen en bewoners ramen en deuren gesloten moeten houden, om

niet ongewenst gifstoffen binnen te krijgen.

Dames en heren aanwezig, meldt! Kom op voor een schonere leefomgeving voor jezelf. Het wordt tijd dat de politiek zich deze problematiek aantrekt en dat er omgangsvormen worden geformuleerd om deze intensieve teelt minder overlast te laten bezorgen. De eerste voorzichtige stappen worden nu genomen door burgers en telers, en dat is toe te juichen. Grote afwezigheid is de politiek, die verschuilt zich achter regels, je gaat er niet over etc. terwijl we nu behoefte hebben aan actie, aan het uit elkaar halen van intensieve teelt naast bewoners.

Dames en heren aanwezig, meldt!